

ΕΝΑΣ ΜΕΤΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ Ο ΜΑΓΟΣ

Βίος και πολιτεία ενός "Ελληνος φιλοσόφου πού τόν εσύχισαν με τόν Χριστό. Ή θριαμβευτική είσοδός του στη Ρώμη. «Χύμα! Οί Θεοί τό πρσάξουν!..» Προφητείες πού εκπληθεύουν. Ο Απολλώνιος στο Πριχτώριο. Ή ύποδοχή του στας Αθήνας. Ή συνέπειες τής δίκης και ό τρκηικό; θάνατος ενός αστρολόγου. Τό μυστηριώδες τέλος του «φιλοσόφου τών Τυράνων».

ΤΟΝ 1ον μ. Χ. αιώνα, μι άσπαιική πόλις, τά Τύανα τής Καπαδοκίας, έδωσαν στον κόσμο ένα Μάγο περιφημη. Τ' όνομά του Απολλώνιος. Καταγόμενος από εύγενή και άρχαιοτάτη οικογένεια, μαθήτευσε στις Πλατωνικές σχολές. Τό έκ φύσεως παρατηρητικό του πνεύμα έστράφη πρώιμα στις άνωτερες μελέτες. Έπειτα περιηγήθηκε τās Ινδίας, τήν Αίγυπτο, τήν Περσία, έγνώρισε τά μυστήρια τών διαφόρων θρησκειών και σε ηλικία 63 ετών, επί Νέρωνος, θέλησε νά πάη στη Ρώμη γιά νά ίδι, όπως έλεγε, και έναν τυράννο.

Όταν έπληρώσει στη Ρώμη, συνειδητούμενος από έδδουηρατικό μαθητές του, άπάντησε κοντά στο δάσος τής Αρναίας, τό συναιτηριό του Φιλόλο, άνθρωπο σοφό, άλλ άτολμο.

— Χάθηκες, κατοικιοθή μου! τού λέει ο Φυλόλαος. Πώς τοίμας νά μπής στη Ρώμη με τόση συνοδεία μαθητών και με φιλοσοφικό ιβίωνα (μανδύαν);... Δέν έξερεις λοιπόν ότι ο Νέρων κατεδίκασε όλους τους φιλοσόφους και ότι ή περιβολή σου θά σε προδώσει;... — Πώς περνά τόν καιρό τού ο Νέρων; άπάντησε με άταραξία ο Απολλώνιος.

— Αρματοδρομώντας στο άμφιθέατρο, άταγγέλλοντας στίχους στη σκηνή, και έξαφανίζοντας έκείνους, που με τόν ένατερο βίο τους άσπαιετούν αντίθετα στη δική του παρακλιμένη ζωή... — Καλά λοιπόν! Τό θέμα ενός ηγεμόνος, πού άτιμαίε τό άξιομά του, παρέχει στους σοφούς ένα από τά πιο ηγνήα και άξιοπούδαστα μαθήματα... Όσοι δέν τολμούν νά με συνειδησουν στη Ρώμη, άς φροντίσουν γιά τήν ασφαλεία τους... Έγώ θά τρωθήξω ή στο στο σκοπό μου, γιατί πιστεύω ότι ο άληθινος σοφός δέν πρέπει νά φοβάται πούά μόνο τους θεούς!

Έξήγνα από τους μαθητές του Απολλωνίου τόν εξακατέλειψαν τότε γιά ν' ακολουθήσουν τό Φιλόλο... Οί λοιποί δώδεκα, οι πάπιστοι, συνώδεσαν τό διδάσκαλό τους... — Οί φύλακες τών πύλών τής Ρώμης δέν επιτόδισαν καθόλου τους ταξειδιώτες. Ο Απολλώνιος, άρπύ έγίωσε όλη τή Ρώμη, χωρίς νά δείχνει περιέργεια, έβγηκε πάλι άπ' ατή με τήν ίδια άταραξία, ακολουθούμενος από τους λίγους μαθητές του.

— Έδειξαμε άρκετή σταθερότητα, είπε, άλλα δέν πρέπει ν' αφηρούμε περισσότερο τους τρελλούς, όπως ούτε τους θεούς... Άς εξαγαγίσουμε στην Ελλάδα και στην Αίγυπτο. Άπ' εκεί θά επισκοπήσουμε καλύτερα τό μέλλον. Ή επαναστάσεις μοιάζουν με τά κολοσσάια άγάλματα: Άπό μακριά πρέπει νά τα κιντίζουμε.

Ή τελευταία φράση του Απολλωνίου έθεωρήθη ως προφητεία γιά τήν πτώση του Νέρωνος, ή όποια και έπραγματοποιήθη με τό γνωστό τρκικό τρόπο. Άλλά και άλλες προφητείες του Απολλωνίου αληθεύσαν: Έτιχε χάσπε νά βροίκεται στην Έφεσο και νά ομιλή δημοσία περί τής Πλατωνικής φιλοσοφίας. Ήταν ή ημέρα— και μάλιστα ακριβώς ή στιγμή— πού ο Δομιτιανός, ο Τύραννος, έδολοφονήθη στη Ρώμη με έφτά μαχαίριες... Έξαφνα, ο Απολλώνιος αφίνει κραγιή, γέρνει στα πλάγια σαν ν' άκοούται, και έπειτα όρμά κρός τή έμπρός τοια-τέσσερα βήματα και με κυριαρχικό τόνο φωνάζει:

— Χύμα!... Χύμα!... Οί Θεοί τό πρσάξουν!...

Οί παριστάμενοι, έκπληκτοι, εννοίαν ότι ο Απολλώνιος είχε περτεσει σε μανία. Άλλ' αϊτός, με όλο τό μεγαλείο, και με φωνή βροντώδη τούς είπε:

— Εφέσοι! τή στιγμή αυτή ο Τύραννος κατεβλήθη!... Νεκρός κατάκειται!... Ή Ρώμη πανηγυρίζει τήν έλευθρία τής!... — Ύστερα από λίγες μέρες διεδόθη στην Έφεσο ή είδησις του φόνου του αυτοκράτορος Δο-

μπιανού και όλοι παραδέχτηκαν πιά ότι ο Απολλώνιος ο Τυανεύς ήταν προφήτης... Άπό τότε ή φήμη του διεδόθη σε όλον τόν τότε γνωστόν κόσμο. Συγγραφείς, σοφοί, ιερείς, όλοι τόν άνέφεραν με σεβασμό.

Ο Αμμιανός Μαρκελλίνος κατέτασε τόν φιλόσοφον τών Τυάνων με τά μεγαλύτερα πνεύματα: Τόν Πυθαγόρα, τό Σωκράτη, τό Νομιά Πομπήλιο κλπ., δηλαδή τους προνομιούχους έκείνους άνδρες πού είχαν θεία δύναμη κ' έπροστατείνοντο από ένα Δαιμόνιο.

Ο αυτοκράτορ Αλέξανδρος Σεβήσθρος κατέτασε τόν Απολλώνιο μαζί με τόν Ορφέα, τόν Αβραάμ και τόν Ήσού Χριστό. Ή γυναίκα του αυτοκράτορος Ιουλιία τόσο εκτιμούσε τό φιλόσοφο, όστι έπροσώλεσε ένα διάσημο συγγραφέα τής εποχής, τό Φλάβιο Φιλόστρατο, νά γράψη τό βίο του Απολλωνίου. Ή βιογραφία αυτή αναφέρει πολλά θαύματα και προφητείες, γιά τά όποια μάλιστα οι ιερείς εφθόνησαν τόν Απολλώνιο και δέν τόν έχώνεσαν, γιατί έκανε θαύματα... διοραάν, ενώ αυτοί έπληθύνοντο γιά τά δικά τους, τά καταγάρω! Έπίσης ήσαν άγανακτισμένοι μαζί του, γιατί έκήρυτε τις άνάμικτες θυσίες, ενώ οι παπιάδες ήθελαν σαρχά, τά όποια κατόπιν έξε κοκαλιζάν!...

Γιά τούτο, όταν ο Απολλώνιος ήθέλησε νά έπισκεφθή τās Αθήνας και νά παραστή τό Έλευσίνια Μυστήρια, ο Ίεροφάντης τού Ναού τής Δήμητρος δήλωσε ότι σποτέ δέν θά δεχότανε εκεί άνθρωπον, ο όποιος περιφρονούσε τις θρησκευτικές τελέτες. Ή προσβολή αυτή δέν έτάραξε καθόλου τόν Τυανεύα, ο όποιος με φιλοσοφική άταραξία άπάντησε:

— Μπορούσε νά βύθι μιάν

αϊτία περισσότερο δικαιολογημένη: Πώς δηλαδή έγώ, ο άληθής μύστης τής Αιγυπτιακής Μαγείας, τής μοναδικής πηγής τών άποκρύφτων έπιστημών, άποφάσισα νά προσέλθω μπροστά στην έγωιστική σου άμάθεια!...

Οί έφοροι τής Έλευσίνιος πού άκούσαν τήν άπάντησιν αϊτή, έκατάλαβαν ότι ο ημισήμερος σε όλον τόν κόσμο Απολλώνιος ήταν επικίνδυνος γιά τήν ιερατική βιομηχανία τής Έλευσίνιος, τήν όποια θά μπορούσε νά καταστρέψη κατηγοφώντας τήν στις διάφορες περιηγήσεις του. Ανάγκασαν λοιπόν τόν Ίεροφάντη νά έπανορθώση τό λάθος του, άλλ' ο Απολλώνιος έπεριφρόνησε και τις δικαιολογίες τους και τά παρακάλια τους και δέν έπήγε στην Έλευσίνια.

Στη βιογραφία του, μεταξύ τών άλλων θαυμάτων, αναφέρεται και τούτο:

Μιά φορά, πού ο Απολλώνιος περνούσε από μιά Θρακική πόλι και οι κάτοικοι τρέξαν ν' άκούσουν τή διδασκαλία του, ήθε κλειγοντας ο Αρχων τής πόλεως νά τόν παρακαλέση νά έλθη σπίτι του και άναστή τή μοναχική του κόρη πού είχε πεθάνει... Ο Απολλώνιος έπήγε, βρήκε τήν κόρη στο κρεβάτι, κατάψυχη και άκίνητη, έκάταλαβε ότι έπρόκειτο περί νεκροφάνειας και με τή βοήθεια τής Έπιστήμης του τήν ξανάφερε στη ζωή. Αυτό έθεωρήθη θαύμα και ή φήμη του «Τυανεύος θαυματουργού» έγγιγανθόθη... Τό έπεσόδιο αυτό έγινε αϊτία στους μεταγενεότερους χρόνους νά συγχισθη τό πρόσωπο του Απολλωνίου με τό πρόσωπο του Ήσού Χριστού, ο όποιος άντίσπεσε εκ νεκρών τήν κόρη του Ιαείρου. Άλλ', ή νεώτερη θεολογία έξεκαθάρισε τό ζήτημα, πού είχε γίνει άφορμή άγρίων θεολογικών καυγάδων.

Ή προφητεία του Απολλωνίου γιά τή μοίρα τών διαφόρων ηγεμόνων τής εποχής του, (από τόν Νέρωνα πού έδολοφονήθη στα 68 μ. Χ. ως στο Νέρβα, πού ή βασιλεία του άρχισε στο έτος 96), τόν έδόξααν. Κατά τό διάστημα τών 28 αυτών χρόνων έπτά αυτοκράτορες έφύρεσαν ο ένας μετά τόν άλλον, τήν τρκική άπό στρατιωτικούς συνωμότες: ο Όθων, νικημένος από τους έχθρους τής Ρώμης, αυτοκτόνησε: ο Βιτέλλιος κατακομιάστηκε άπό τό λαό: ο Δομι-

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΗΣ

ΤΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΥ

τιανός έδολοφονήθη από τους ίππότες της γυναίκας του. Ο Άπολλώνιος είχε προφητεύσει δημόσια την τραγική βίαν αυτών τύχη. Ο Δομτιανός όμως συνέλαβε τον Άπολλώνιο και τον έκλεισε στη φυλακή, ως επικίνδυνο. Ήρθε μάλιστα και την ημέρα που θα τον έδεκαζαν. Η κατηγορία έναντιον του ήταν για δύο αίτιες: Πρώτον ότι ο Άπολλώνιος είχε μιλήσει για το θάνατο του Δομτιανού, τον όποιον, όπως είπε, πολύ γρήγορα οι θεοί θα κατέστρεφαν, και δεύτερον γιατί είχε πη ότι άμεσα μετά τοιούτο, θ' άνθαινε στο θρόνο ο Νέρβας. Η ποιηή του έγκλήματος ήταν κατά το Ρωμαϊκό νόμο, θάνατος. Και όμως ο Μάγος των Τυράνων παρουσιάσθηκε στο Δικαστήριο με τόση ψυχραιμία, ώστε ο Τύραννος έταράχθη.

— Βασιλεύ, του είπε, επικαλούμαι για ίσπεράσιον μου την άνάμνητον του πατέρα σου Βεσπασιανού, ο οποίος μ' έπεσεκέφη στην Αιγύπτον, πριν γίνη αυτοκράτωρ. Εγώ—γιατί να το άποκρύψω;—έγώ προσείτα το μεγαλείον του. Έπομένως, είσαι, φυσικά ίσποχρωμένος σε μένα, άφου βασιλεύεις έπειτα άτ' αυτόν. Δέν έχρησιμοποίησα ούτε τερατογραφίες, ούτε γοητείες για να τον παραναίωνα να καταλάβη την έξουσία. Δέν του έκαυχώθηκα ότι μοιούθ' αλλάξω την τροχιά του 'Ήλιου ή τη ροή των άνθρώπινων πραγμάτων. Ούτε τον παρενόησα μάλιστα, να οίξει μία ματιά έπάνω στους μυστηριώδεις πίνακες, με τους όποιους ο μαθητή της 'Ισοδός βρισκανε τα σημεία του 'Ωροσκοπίου... Περιορίστρα μόνο—για να διαφοτίσω τον πατέρα σου—να σημάδωνόμην το ιερό Προγνωστικό της Μοίρας Πηννηστίνης, που είνε σε έλευθερη χρήση για όποιον. Και ό,τι έβγαλα από τη μελέτη μου, αυτό του είπα. Μήπως δέν έδραχη αληθινός; Μήπως ο πατέρας σου Βεσπασιανός, από άσημαντός που ήταν, δέν έγινε αυτοκράτωρ; Μη δέν έδοξάθη με το νικηφόρο πόλεμο που έκανε έναντιον των 'Ιουδαίων; Μη δέν έγύρισε θριαμβευτής στην Αίονια Πόλι, έπενηρωμένος από το λαό και τις Ρωμαϊκές λεγεώνες;... Μη δίνεις λοιπόν, ο Βασιλεύ, πίστι στα λόγια των κατασκοπόν, που με κατηγορούν ότι σπνοιωτόθ' έναντιον σου με το Νέρβα, ή και χωρίς αυτόν. Ο Νέρβας είνε σοφός και γνωρίζει ότι άν ή Μοίρα του έγγραφε να γίνη αυτοκράτωρ των Ρωμαίων, θα γινή, είτε το θέλομε εμείς, είτε δέν το θέλομε. Γιατί κανείς δέν μπορεί ν' αλλάξη το Πεπρωμένο, που είνε ή θέλησι των άθανάτων θεών! Καταδικασέ με, άν αυτό σου άρέσει, αλλά μηδε ότι ή πράξι σου αυτή, χωρίς ν' αλλάξη καθόλου την τύχη σου, θα έξοργιση περισσότερο τους θεούς και θα καταστήση το τέλος σου σκληρότερο!...

Ποτέ ο παντοδύναμος Δομτιανός δέν είχε άκούσει τέτοια γλώσσα. Κατάχλωμος, σαν καρφωμένος έπάνω στην έδρα του, φαινότανε σαν άπονοχωρωμένος από το έντρον και έπιβλητικό βλέμμα του εμάου 'Απολλωνίου... Σε μία στιγμή, κινήθηκε τραγυμένος και διάταξε ν' άφήσουν τον κατηγορούμενο έλευθερο! Ο Τυανός φιλόσοφος έδραχη σιγά από το φοβερό Πρωαίτιο και πήγε στην Έλλάδα. Οι 'Αθηναίοι φιλόσοφοι τον δέχτηκαν με τιμές και όλοι οι θαυμασταί και φίλοι του έχάρηκαν, γιατί ένόμιζαν ότι δέν θα έγλύτωνα από την εκδικητική μακία του Τυράνου. Στός 'Αθήνας έγιναν γιορτές προς τιμήν του.

Μετά την άναχώρητον του Άπολλωνίου, ο τροικοκρατημένος αυτοκράτωρ της Ρώμης συνεβουλεύθη το Προγνωστικό της Πηννηστίνης, ταράχτηκε περισσότερο και κάλεσε τον άστρολόγο Άσκληταριονα, ο όποιος έπεθεδίασε την αλήθεια των προφητειών διά του λεγομένου 'Ερωμητικού 'Ωροσκοπίου. — Κρατωάτατε αυτοκράτωρ, δέ γλυτώνεις! του είπε. Ο θάνατός σου είνε βέβαιος και προσεχής!... Τότε πειά ο Δομτιανός έχασε την ύπομονή του και είπε στον Άσκληταριονα:

- Και σύ ζέσεις με ποιόν τρόπο θα πεθάνης;
- Εγώ; Βεβαίως; Έμένα θα με φάνε τα σκυλιά, άπάντης με άταραξιά ο άστρολόγος.
- Για ν' άποδείξω πόσο άνόητες και γελοίες είνε ή προφητείες σου, είπε ο Δομτιανός, θα σε άποκεφαλίσω. Έπειτα θα και το πτώμα σου και ή στάχτη του θα σκορπισθη στον Τύβερη!...

Η αυτοκρατορική διαταγή έξετελέσθη άμεσα. Ο άστρολόγος άπεκεφαλίσθη, άλλ' όταν έποκείτο να και το πτώμα του, ο σούρανος άστραψε και βροντήξε, τρομερή καταιγίς με βροχή σφοδροτάτη άπολύθηκε, έβουσε τις φλόγες και διεσκορπίσε τους δημίους... Όταν ξεαναγύρισαν ν' άποτελειώσουν το έργο τους, είδαν ότι το πτώμα του δικτυχωμένου Άσκληταριονος είχε καταφραγώθη από μερικούς άδέοποτους σκύλους!

Η προφητεία του είχε έκπληρωθη!...

Για το θάνατο του Άπολλωνίου λέγονται πολλά και διάφορα. Οι μαθητά του διέδωσαν ότι τα πλανητικά δαιμόνια δέν ήταν δυνατά να έπιτρέψουν να πεθάνη ός κοινός άνθρώπος και τον άραταξάν στον ούρανό...

Όταν έβιανω δώρο από Μποντριαγιν, το νεκροθάφτη, μία φουσαμονικά, που από καρού την είχε στο μάτι, ο μονοφθαλμός αυτός με τ' άγέννηστα μαλλιά, σφίγγοντας δυνατά το δεξιό χέρι του άπάνω στην καρδιά του και λάμποντας όλος από χαρά, έκλεισε το μοναδικό και σηκαθητικό του μάτι—που όσπίσω πολλές φορές γινόταν τρομαχτικό—και μου είπε:

— Έ!

Μά ή συγνώμη του έκοψε την κουβέντα στη μέση. Κούνησε το κεφάλι του και πρόφερε, άνασαιίνοντας:

— Όταν θα πεθάνης, Άλέξη Μαξίμης, δέν ζέσεις τόσο θα σε περιποιηθώ!...

Από τότε κουβαλούσε πάντα μαζί του τη φουσαμονικά του και δταν άκόμα πήγαινε να σκάψη τάφους, 'Έτσι, όταν κοιροζόταν άτ' τη δουλειά του, έπαζε γλάστρα και μ' άγάπη μία πόλκα. Αυτό άλλωστε ήταν το μόνο κομμάτι που ήξερε.

Μία μέρα μάλιστα άρχισε να παίζει την στιγμή που, όχι μακριά άτ' αυτόν, ο παπάς έλεγε τις έπιτάξεις προσεχής πάου άου έναυ πεθαμένο. Γι' αυτό, όταν τελειώσε ή κηδεία, κάλεσε το Μποντριαγιν και τον έμάλωσε:

— Μ' αυτό που κίμεις, ζωο, του είπε, προσάλλεις τους νεκρούς!

Ο Μποντριαγιν, σαν έμεινε μόνος του, σκέφτηκε:

— Βέβαια, δέν έβιανω καλά, αλλά που το ζέξει ο παπάς, πώς αυτό προσβάλλει τους πεθαμένους;

Ο Μποντριαγιν είχε την πεποίθησι ότι κολασο δέν ήτοχη. Πίστευε ότι ή ψυχές των δικαίων πηγαίνων μετά το θάνατο στον παράδεισο, ένοι των άμαρτωλών έμειναν στο σώμα τους και ζούσαν μέσα στον τάφο ός ότου το σώμα ερραυσε. 'Υστερ' άτ' αυτό ή ψυχές έβγαιναν από τη γή και ο άνεμος τις έπαιφνε και τις σκοπούσε σαν σκονη.

Μία μέρα, άφου έβαλαν μέσα στον τάφο το κομμάτι μιας κορησιούδας έξη χρόνων, που την αγιατοίσα πολυ και όταν όλος ο κόσμος που είχε παρακοινοθησει την κηδεία έφυγε από το νεκροτάφειο, ο Μποντριαγιν, καθώς ίστανε με το φτάμαί του στο χώμα που είχε σκεπάσει το φέρετρό της, προσπαθούσε να με παρηγορήση:

— Μην άτελειώσαι, φίλε μου, μου έλεγε.

Όσο στον άλλο κόσμο να μιλάνε με άλλα λόγια, καλύτερα και πιο χαρούμενα από τα δικά μας. Και όσως μάλιστα να μη μιλούνε καθόλου και να μην κάνουν άλλο παρά να παίζουν... βιολωντσέλο!

Η μεγάλη του αγάπη για την μουσική τον έκανε να τα ζεχνάη όλα, και τον ίδιο τον έναιτο τον άκόμα. Μόλις άκουγε από μερικά τους ήχους καμιάς στρατιωτικής μουσικής, ένα όργανέτο ή ένα πιάνο, όλ' ή προσοχή του συνητηρώνόταν εκεί, και με το λαμόπεντομένο προς την διεύθυνση των ήνων, με τα χέρια πίσω στην πλάτη, άκίνητος, άνοιγε όρθώνονχο το σκοτεινό του μάτι σαν να άκουγε μ' αυτό. Αυτό το πράγμα του συνέβαινε πολλές φορές και στο όρομο. Δυό φορές τον είχε οίξει κάτω ένα άμαξι που περνούσε δίπλα του και δεχόταν άτ' τους αμαξάδες ένα σωρο καμπούρες, όταν, ίσο τη γοητεία της μουσικής, στεκόταν όρθιος, μη άκούγοντας τις φωνές τους και μη έγοντας καμιά σινειδηή του κανδίνου.

Γι' αυτό έλεγε, σαν να ήθελε να δικαιολογήη:

— Όταν άκούω μουσική, είνε σαν να διψώζομαι σ' ένα ποτάμι... Ζούσε μαζί με τη Σοφοκίνα, τη ζήτηνά του νεκροταφείου, μιά μετρεού, καμιά δεκαετητεριά χρόνια πιο μεγάλη από το Μποντριαγιν, ο όποιος θα είχε περάσει τα σαράντα.

— Τι θέλεις και ζής μ' αυτή τη γυναίκα; τον ερώτησα μία μέρα.

— Και πούθ θα την παρηγορήσεις; μου άπάντησε. Κανείς, έκτός από μένα. Έμένα μ' άρέσει να παρηγορώ τους έγκαταλειμένους άνθρώπους. 'Επειδή έγώ δέν έχω καμιά θλίψη, γι' αυτό άποσώνομαι στις θλίψεις των άλλων.

Μιλούστανε όρθιοι κάτω από ένα δέντρο, που μάς προστάτευε από μία άγρία μούρα του 'Ιουνίου, που είχε ξεσπάσει άξαφνα. Ο Μποντριαγιν ψηφούσε, ένω ή βροχή τον χτυπούσε:

— Εμ' εύχαριστήμενος, όταν τα λόγια μου μετρούν και στεγνώνουν τα δάκρυα των άλλων.

Ήταν προσβεβλημένος προρανόσ από καρχίον του στομάχου, γιατί καθώς μιλούσε το στόμα του μούρξε πτωματίλας... Δέν μπορούσε να φάη κ' ή πέφανε από έμετούς. Δούλευε όσπίσω με ζήλο, διέσχιζε έκάτο φορές την ημέρα εθθυμα το κομητήρι και πέθανε παίζοντας χαρτιά μ' έναν άλλο νεκροθάφτη!...

ΜΑΞΙΜΟΣ ΓΚΟΡΚΥ

Μαξίμος Γκόρκυ

